

Διάλεξη 26: Σωροί

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν τα εξής επιμέρους θέματα:

- Ουρές Προτεραιότητας
- Ο ΑΤΔ Σωρός, Υλοποίηση και πράξεις

Διδάσκων: Παναγιώτης Ανδρέου

Ουρά Προτεραιότητας

- Η δομή δεδομένων **Ουρά (Queue)** υποστηρίζει FIFO (first-in first-out) στρατηγική για εισαγωγές και διαγραφές στοιχείων.
- Σε διάφορες εφαρμογές, όμως, **υπάρχει η ανάγκη** επιλογής στοιχείων από κάποιο σύνολο σύμφωνα με κάποια **σειρά προτεραιότητας** (π.χ., σε λειτουργικά συστήματα).
- Σε ουρές προτεραιότητας κύρια σημασία έχει η προτεραιότητα του κάθε στοιχείου, **πρώτο βγαίνει πάντα το στοιχείο με τη μεγαλύτερη προτεραιότητα.**

Ουρά Προτεραιότητας (συν.)

- Ουρά Προτεραιότητας
- Ο ΑΤΔ ουρά προτεραιότητας ορίζεται ως μια ακολουθία στοιχείων συνοδευόμενη από τις πράξεις:
  - **Delete_Min***: Διαγράφει το ελάχιστο στοιχείο
Θεωρούμε ότι το μικρότερο κλειδί έχει τη μεγαλύτερη προτεραιότητα
  - **Insert**: Εισάγει ένα καινούριο στοιχείο

Υλοποίηση Ουράς Προτεραιότητας

Πιθανές υλοποιήσεις:

1. Συνδεδεμένη λίστα

Insert: $O(1)$, Delete_Min: $O(n)$

2. Ταξινομημένη συνδεδεμένη λίστα

Insert: $O(n)$, Delete_Min: $O(1)$

3. Δυαδικό δένδρο αναζήτησης

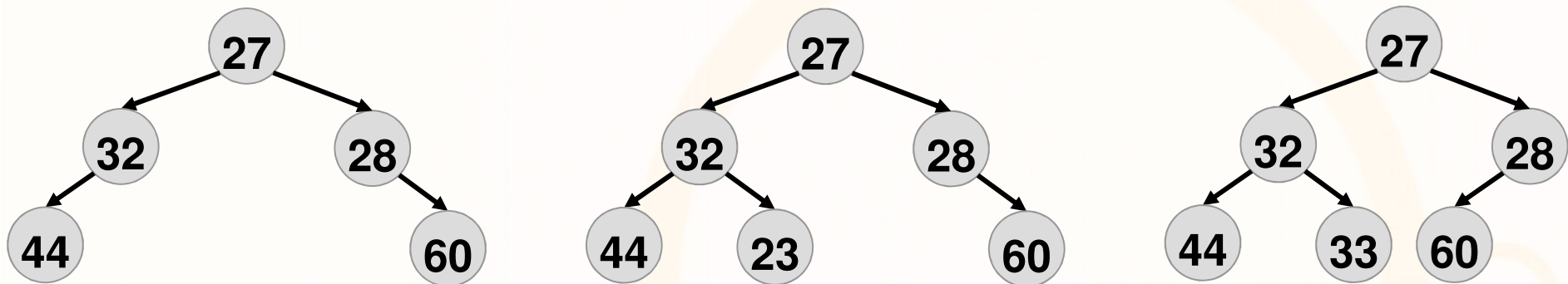
Insert, Delete_Min: $O(\log n)$

Ερώτηση: Υπάρχει καλύτερη υλοποίηση;

Ναι, μια ενδιαφέρουσα τάξη δυαδικών δένδρων, οι σωροί.

Ο ΑΤΔ Σωρός

- Σωρός ελαχίστων (MinHeap) είναι ένα δυαδικό δένδρο που ικανοποιεί:
  - δομική ιδιότητα: **είναι πλήρες**
  - ιδιότητα σειράς: **το κλειδί ενός κόμβου είναι μικρότερο από τα κλειδιά των παιδιών του**
- Σε κάθε υπόδενδρο, το μικρότερο στοιχείο βρίσκεται στη ρίζα.
- Δεν υπάρχει καμιά σχέση μεταξύ κλειδιών αδελφών.
- Ποια από τα πιο κάτω δένδρα είναι σωροί;

Πλήρη Δυαδικά Δέντρα

- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο, στο επίπεδο k υπάρχουν το πολύ 2^{k-1} κόμβοι.
- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο ύψους h όλα τα επίπεδα μέχρι το h -οστό είναι εντελώς γεμάτα, και το επίπεδο $h+1$ είναι γεμάτο από τα αριστερά στα δεξιά.
- Ο αριθμός των κόμβων μέχρι το επίπεδο h δίνεται από το άθροισμα

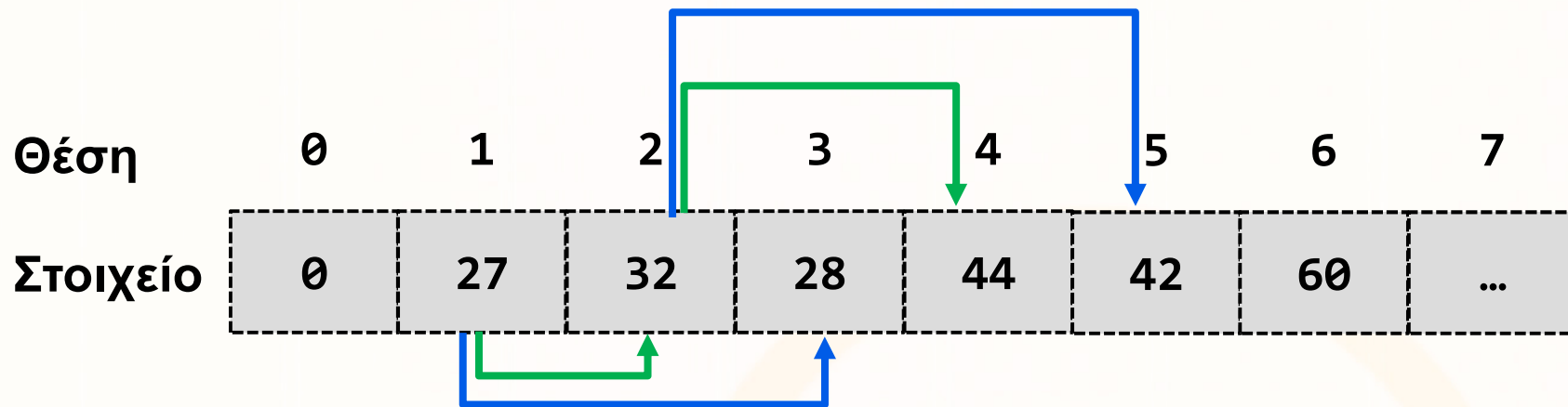
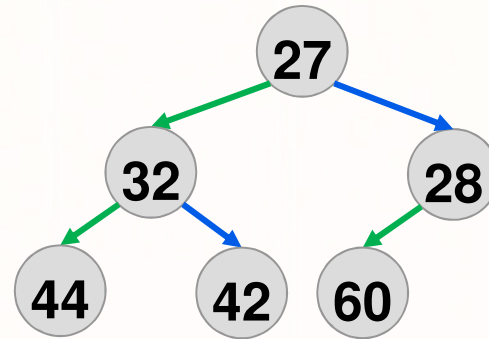
$$\sum_{i=1}^h 2^{(i-1)} = 2^h - 1$$

- Επομένως, ένα πλήρες δένδρο ύψους h έχει μεταξύ 2^h και $2^{h+1} - 1$ κόμβους.
- Ένα πλήρες δένδρο με n κόμβους έχει ύψος $O(\log n)$.

Υλοποίηση με πίνακες

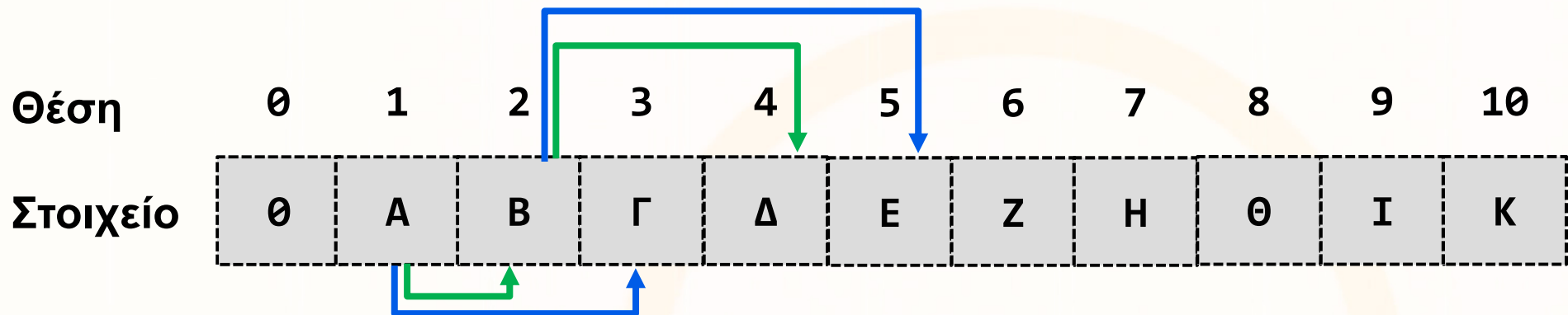
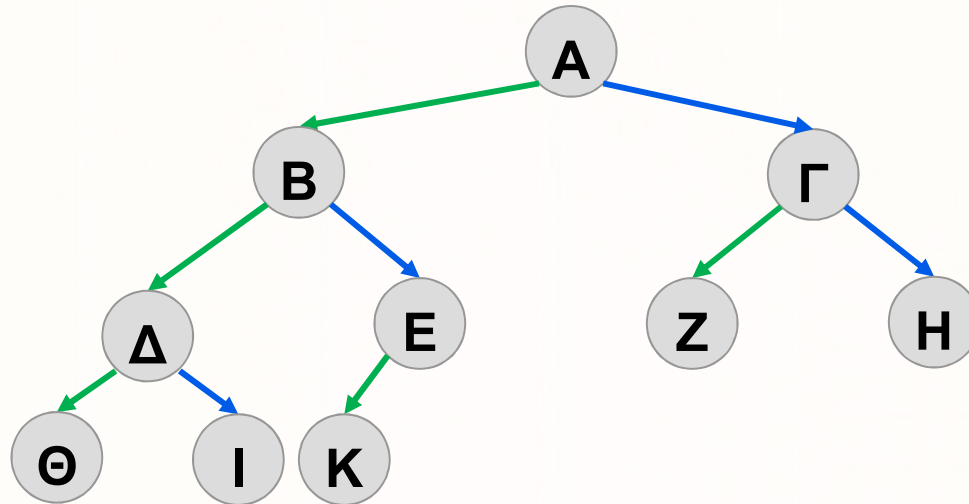
- Ένα πλήρες δυαδικό δένδρο μπορεί να αποθηκευτεί σε πίνακα ως εξής:
  - στη θέση 1 βάζουμε το στοιχείο της ρίζας
  - αν κάποιος κόμβος u βρίσκεται στη θέση i , τότε τοποθετούμε το αριστερό του παιδί στη θέση $2i$, και το δεξιό του παιδί στη θέση $2i + 1$.
- Ο πατέρας ενός κόμβου στη θέση i (εκτός από τη ρίζα) βρίσκεται στη θέση $\lfloor i/2 \rfloor$.
- **Πλεονέκτημα:** Δεν χρειάζονται δείκτες, έτσι εξοικονομούμε μνήμη και έχουμε πιο απλές διαδικασίες.
- **Μειονέκτημα:** πρέπει να γνωρίζουμε από την αρχή το μέγιστο μέγεθος του σωρού.

Παράδειγμα αναπαράστασης σωρού

Παράδειγμα αναπαράστασης σωρού

Υλοποίηση Σωρού

- Ένας σωρός μπορεί να υλοποιηθεί ως μια εγγραφή heap με τρία πεδία:
  1. **size** (τύπου int): αποθηκεύει το μέγεθος του σωρού.
  2. **maxSize** (τύπου int): που δηλώνει το μέγεθος του πίνακα,
  3. **contents** (τύπου πίνακα): τα στοιχεία του σωρού.
- Αυτή η δομή θα πρέπει να υποστηρίζει τις πράξεις:
  - MakeEmpty
  - Insert
  - DeleteMin
  - IsEmpty
  - IsFull.

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

- Ο τύπος δεδομένων για τη **Σωρός με Στατική** Δέσμευση Μνήμης είναι:

```
typedef int type;

typedef struct heap{
    int size;
    int maxsize;
    type* contents;
}HEAP;
```

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

- Συνάρτηση Δημιουργίας Σωρού:

```
HEAP* CreateHeap(int n){
    if(n<=0) return NULL;
    HEAP* newHeap =
        (HEAP*) malloc( sizeof( HEAP ) );

    newHeap->size = 0;
    newHeap->maxsize=n;
    newHeap->contents =
        (type*) malloc( sizeof( type ) * n );

    newHeap->contents[0]=0;
    return newHeap;
}
```

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

- Συναρτήσεις MakeEmptyHeap και IsEmptyHeap Σωρού:

```
void MakeEmptyHeap(HEAP* heap) {  
    heap->size = 0;  
}  
bool IsEmpty(HEAP* heap){  
    return heap->size==0;  
}
```

- Βοηθητική Συνάρτηση PrintHeap Σωρού:

```
void PrintHeap(HEAP* heap) {  
    if( !IsEmptyHeap(heap) ){  
        for(int i=0; i<(heap->size+1); i++){  
            printf("%d ", heap->contents[i]);  
        }  
        printf("\n");  
    }  
}
```

Εισαγωγή κόμβου

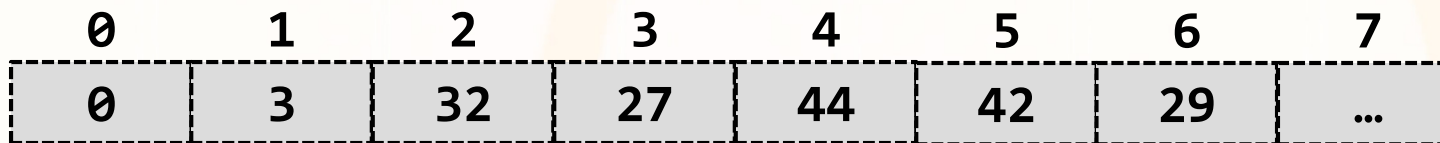
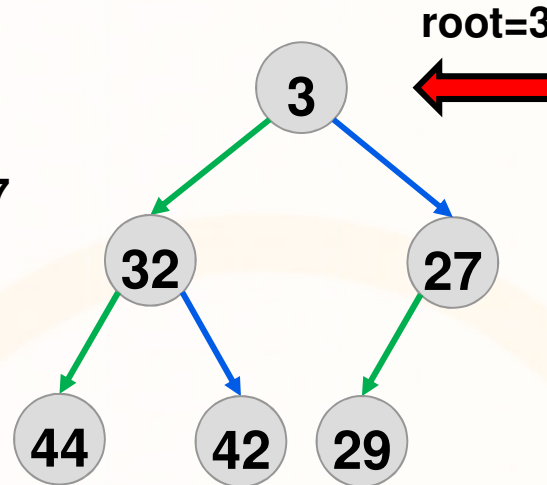
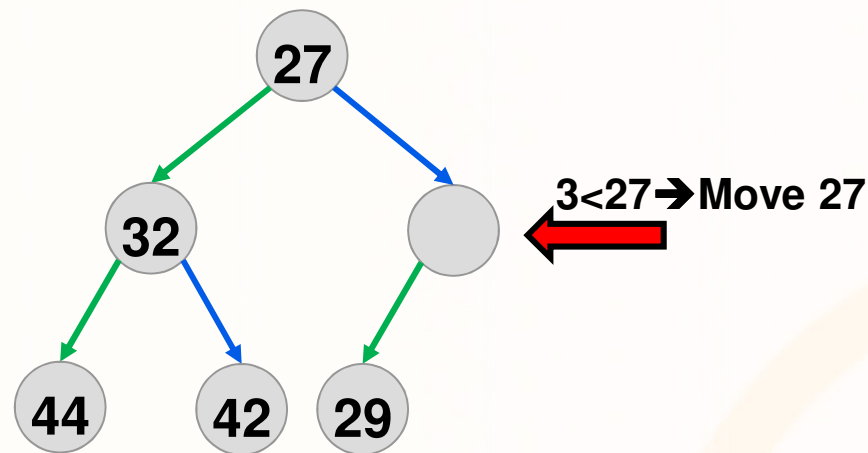
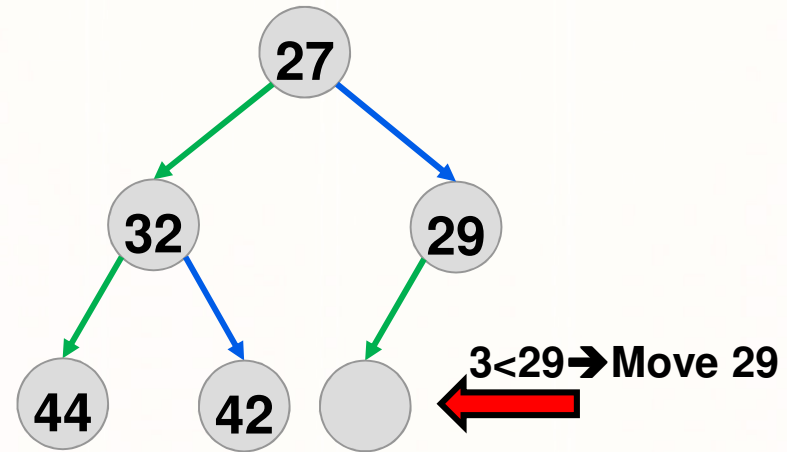
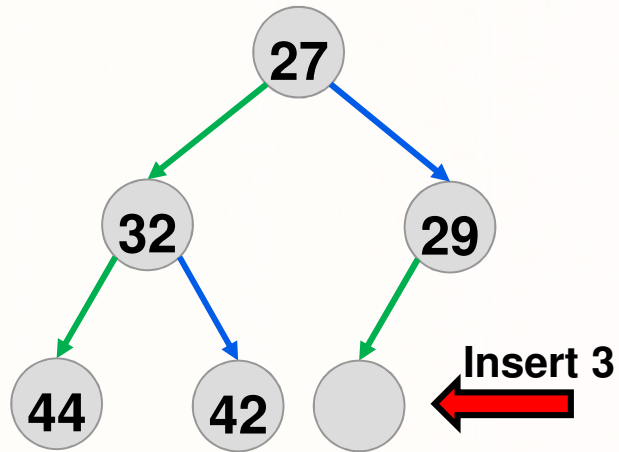
- Σε ένα πλήρες δυαδικό δένδρο υπάρχει μία μόνο θέση όπου μπορεί να εισαχθεί κόμβος και η εισαγωγή να διατηρήσει το δένδρο πλήρες.
- Αυτή η θέση είναι η πιο δεξιά στο τελευταίο επίπεδο του δένδρου, και αντιστοιχεί στη θέση $size+1$ του πίνακα.
- Για να εισάγουμε ένα κλειδί k σε ένα σωρό σκεφτόμαστε ως εξής:
Πιθανόν το k να μην μπορεί να μπει στην κενή θέση $size+1$, γιατί μια τέτοια εισαγωγή να παραβιάζει τη δεύτερη ιδιότητα του σωρού.
Έστω ότι η κενή θέση είναι η x , ο πατέρας αυτής της θέσης είναι ο u , και k' είναι το κλειδί του u . Τότε εφαρμόζουμε τα εξής:
  1. αν $k > k'$, ή, η θέση x αντιστοιχεί στη ρίζα, τότε $contents[x] = k$
  2. αν $k < k'$, τότε βάλε το k' στη θέση x , και ανάλαβε να γεμίσεις τη θέση u , δηλαδή $contents[x] = k'$; $x = u$; και
  3. επανάλαβε τη διαδικασία.
- Αυτή η διαδικασία σύγκρισης με τον πατρικό κόμβο και αναρρίχησης μπορεί να συνεχιστεί μέχρι τη ρίζα του δένδρου.

Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

- **Συνάρτηση InsertHeap:**

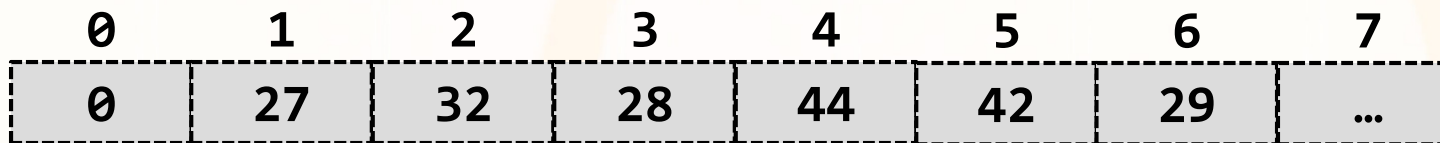
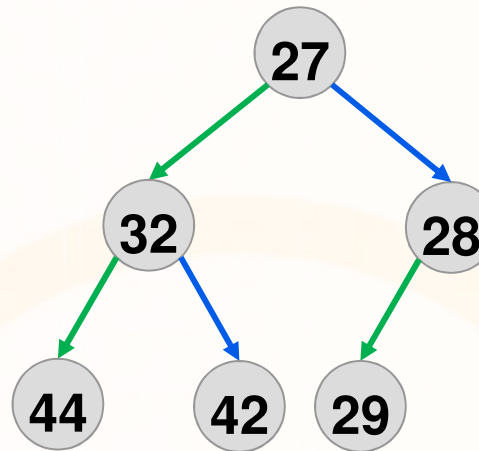
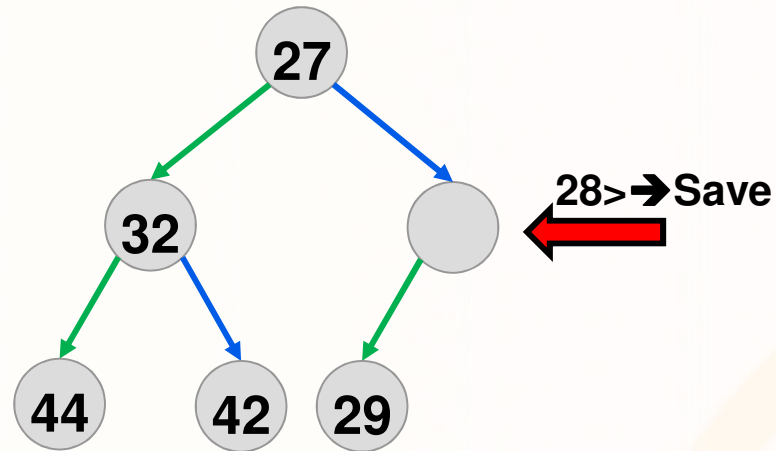
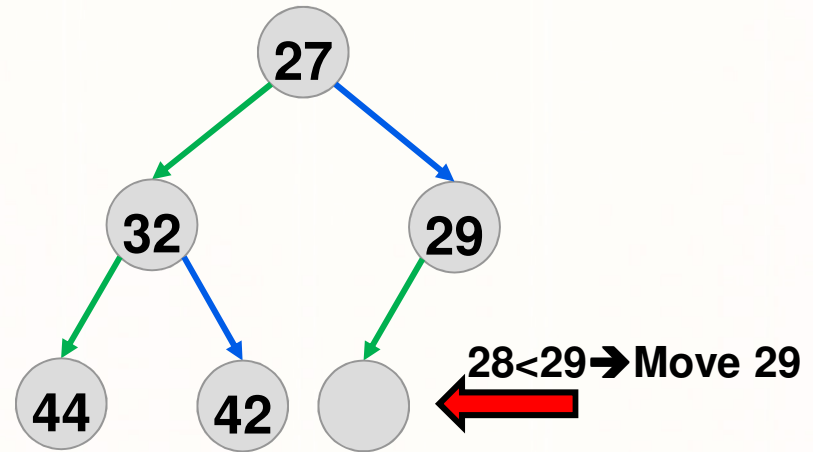
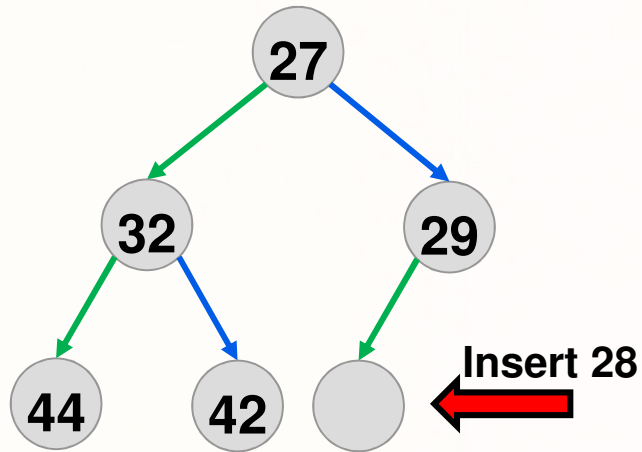
```
void InsertHeap(HEAP* heap, type k) {  
    int index = 0;  
    if( heap->size < heap->maxsize ){  
        index = heap->size + 1;  
        while( index > 1 &&  
            heap->contents[ (index/2) ] > k ) {  
            heap->contents[ index ] =  
                heap->contents[ (index/2) ];  
            index = index / 2;  
        }  
        heap->contents[ index ] = k;  
        heap->size++;  
    }  
}
```

Παράδειγμα 1: Εισαγωγή σε Σωρό

Παράδειγμα 2: Εισαγωγή σε Σωρό

Διαγραφή Ελάχιστου Στοιχείου

- Το ελάχιστο στοιχείο βρίσκεται πάντοτε στην κορυφή και η διαγραφή του προκαλεί μια κενή θέση στη ρίζα.
- Θα πρέπει να κατεβάσουμε αυτή την κενή θέση προς τα κάτω και δεξιά.
- Σε κάθε βήμα ελέγχουμε τα παιδιά της εκάστοτε κενής θέσης.
Έστω ότι x είναι η κενή θέση:
  1. Αν το κλειδί που βρίσκεται στην τελευταία θέση του σωρού είναι μικρότερο από τα κλειδιά των παιδιών του x τότε μεταφέρουμε το κλειδί αυτό στην κενή θέση και μειώνουμε το μέγεθος του σωρού $contents[x] = contents[size]; size--;$ και τερματίζουμε τη διαδικασία.
  2. Διαφορετικά, διαλέγουμε το παιδί u του x το οποίο έχει το μικρότερο κλειδί, μεταφέρουμε το κλειδί του u στο x και κάνουμε κενή θέση τη u : $contents[x] = u; x = u$
  3. Επαναλαμβάνουμε τη διαδικασία.

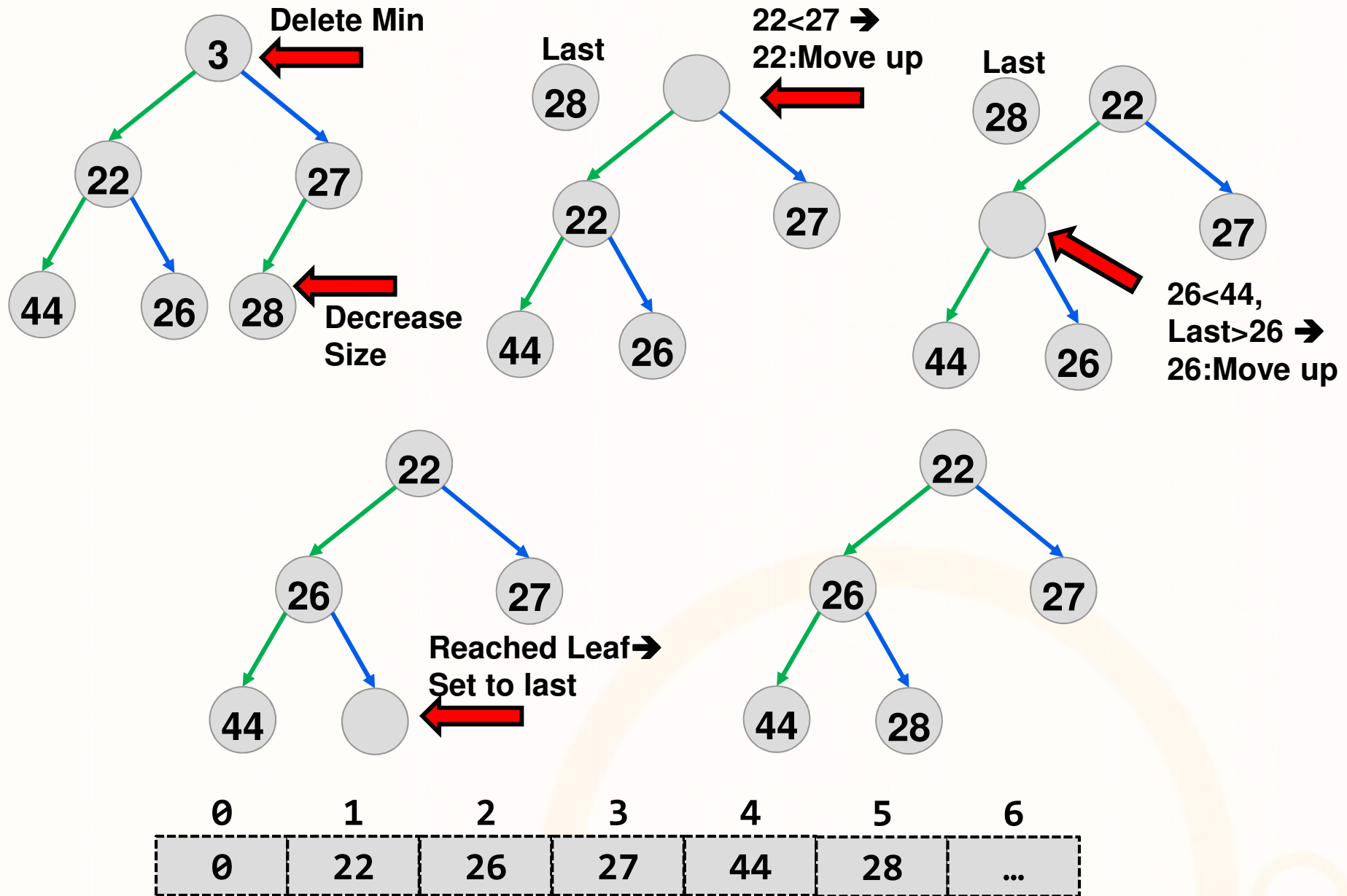
Σωρός με Στατική Δέσμευση Μνήμης: Υλοποίηση

- **Συνάρτηση DeleteHeap:**

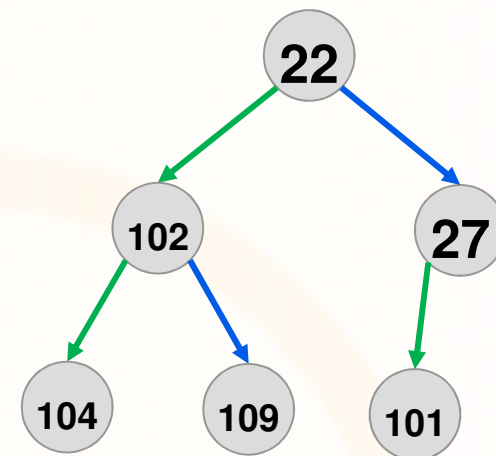
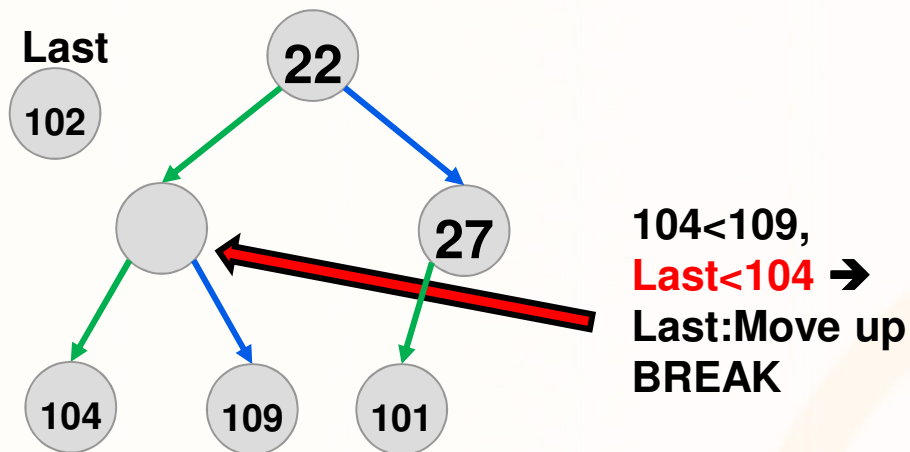
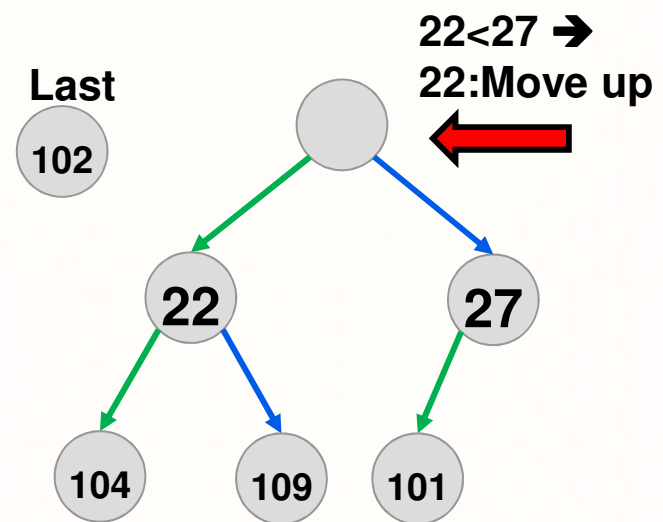
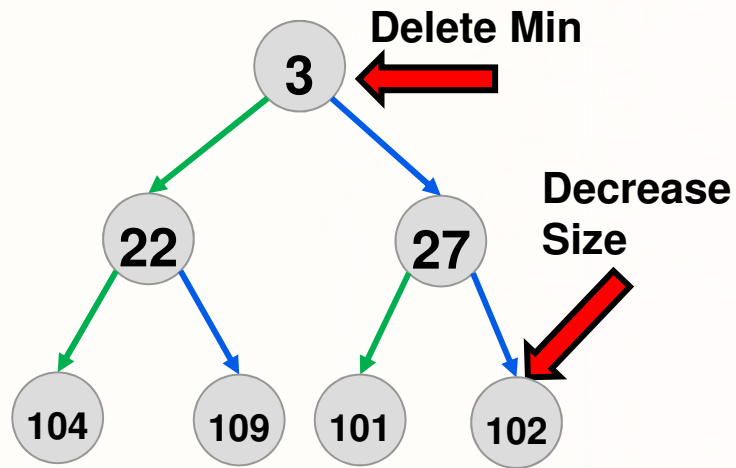
```
type DeleteMin(HEAP* heap){
    type min = NULL, last;          int x=1, child=0;

    if(!IsEmptyHeap(heap)){
        min = heap->contents[1];    last = heap->contents[heap->size];
        heap->size--;
        while(x*2<=heap->size){
            child = x*2;
            if(child!=heap->size
                && heap->contents[child+1]<heap->contents[child])
                child++;
            if(last>heap->contents[child]){
                heap->contents[x]=heap->contents[child];
                x=child;
            } else break;
        }
        heap->contents[x]=last;
    }
    return min;
}
```

Παράδειγμα 3: Εξαγωγή από Σωρό

Παράδειγμα 3: Εξαγωγή από Σωρό

0	1	2	3	4	5	6
0	22	102	27	104	109	101

Μερικά Σχόλια

- Ο χρόνος εκτέλεσης των διαδικασιών InsertHeap και DeleteMin είναι της τάξης $O(h)$ δηλαδή $O(\log n)$.
(h : ύψος, n : αριθμός κόμβων)
- Ποιο είναι το όφελος της δομής σε σύγκριση με δυαδικά δένδρα αναζήτησης;
- Οι σωροί χρησιμοποιούνται ευρέως σε λειτουργικά συστήματα, συστήματα όπου γίνεται διαμερισμός του χρόνου του υπολογιστή σε > 1 εργασίες (task scheduling) και σε μεταγλωττιστές.
- Συμμετρικά, μπορούμε να ορίσουμε τη δομή maxHeap, όπου η ρίζα περιέχει το μέγιστο στοιχείο.
- Εκτός από δυαδικούς σωρούς, μπορούμε να ορίσουμε τους d -σωρούς (d -heaps), όπου κάθε κόμβος έχει d παιδιά.